

ר' עובדיה מברטנורא

ח הפסח שנתערב. שלשה טלאים, אחד של פסח ואחד של אשם ואחד של עולה, שנתערבו. כולן ירעו עד שיסתאבו: ויביא בדמי היפה שבהן. עולה דשמא היפה עולה היה. ובדמי היפה שבהן אשם דשמא היפה אשם היה. ובדמי היפה שבהן פסח אם קודם הפסח נסתאבו כולן, ואם לאחר הפסח נסתאבו יביאם לשלמים דשמא היפה פסח היה. ואותו מותר שצריך להוסיף על הב' עד שיגיעו לדמי היפה, יפסיד משלו. וכיצד עושה, אם היפה שבהן שוה סלע, מביא ג' סלעים מביתו ונוטל הסלע האחד ואומר, כל מקום שהיא העולה הרי היא מחוללת על סלע זו, ויביא ממנו עולה. ונוטל הסלע הב' ואומר, כל מקום שהוא אשם הרי הוא מחולל על סלע זו, ויביא בו אשם. וכן לשלמים: נתערב הפסח בכבורות. שמתן דמם ודם הפסח שוה: ר' שמעון אומר אם חבורת כהנים יאכלו. כולן בו בלילה, שהבכור נאכל לכהנים. ויקרב פסח לשם פסח בכ"מ שהוא, ובכורות לשם בכורות בכל מקום שהן, ואף

משנה ח

הַפֶּסַח שֶׁנִּתְעַרַב בְּזִבְחִים אחרים, כגון שהיו שלושה טלאים: אחד של פסח ואחד של אשם ואחד של עולה, כיוון שקרבנות אלו אינם שווים לא במתן דמם על המזבח ולא בזמן אכילתם, אינו יכול להקריבם, אלא **כָּלָן יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתָּאבוּ** - שיפול בהם מום שפוסלם להקרבה, **וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדָמֵי הַיֶּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמֵּין זֶה, וּבְדָמֵי הַיֶּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמֵּין זֶה** - חייב להביא כל אחד מהקרבנות הללו בסכום בו נמכר היפה שבהם, שמא אותו קרבן היה היפה, **וְיִפְסִיד הַמוֹתֵר** - ההפרש בין השווי של הבהמות הראשונות לבין השווי של הבהמות שקנה עכשיו **מִבֵּיתוֹ**.

הפסח שנתערב בכבורות, שמתן דמם על המזבח שווה לפסח - **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיוּ חֲבוּרֹת כְּהֻנִּים** שנמנו על הפסח הזה - **יֵאָכְלוּ** את כולם בליל פסח, שהרי מותר להם לאכול מבשר הבכור ¹³⁵:

משנה ט

חֲבוּרַת שְׂאֵבֵד פֶּסַחָהּ, וְאָמְרוּ בני החבורה **לְאָחֵד מֵהֶם: צֵא וּבְקֵשׁ** - חפש את הבהמה שאבדה **וְשִׁחֹט** אותה **עֲלֵינוּ** - עבורנו לשם פסח, **וְהִלֵּךְ וּמָצָא וְשִׁחֹט** אותה עבור כל בני החבורה, **וְהֵם בְּנֵתִים לְקָחוּ** בהמה אחרת **וְשִׁחֹטוּ** לשם

ע"פ שהן ממעטין בזמן אכילת הבכור, שהבכור נאכל לשני ימים ולילה אחד ועכשיו אין אוכלין אותו אלא עד חצות כוונת הפסח ונמצאו מביאין קדשים לבית הפסול, ר"ש סבר שיכולין להביא קדשים לבית הפסול, ורבנן פליגי עליה ואמרי ירעו כולן עד שיסתאבו ויביא מעות בדמי היפה שבהן כדאמרן בפסח שנתערב בובחים. ואין הלכה כר"ש: **ט צֵא וּבְקֵשׁ**. את האבוד ושחוט עלינו:

ביאורים והרחבות

135. בגמרא (צח, ב) מבואר, שאף על פי שעל ידי כך ממעט את זמן אכילת הבכורות, שהרי נאכלים לשני ימים ולילה אחד (ועתה נאכלים עד חצות, כפסח), ונמצא שמביאים בכך קדשים לבית הפסול, רבי שמעון אינו חושש לכך, שהוא סובר שמותר להביא קדשים לבית הפסול. אולם לחכמים - גם פסח שנתערב בכורות - ירעו כולם עד שיסתאבו, ויביא בדמי היפה שבהם קרבן פסח, כדין פסח שנתערב בשאר זבחים.

ר' עובדיה מברטנורא
אם שלו נשחט ראשון. הואיל
והם אמרו לו שחוט עלינו על
שלו הם נמנים ושלחם ישרף,
דפסח בלא בעלים הוא ואוכלין
כולם משלו: ואם שלהן נשחט
ראשון. הוא אוכל משלו, שהרי
לא נמנה על שלהן. והן אוכלין
משלהן, שהרי חזרו בהן מן
האבוד ומשכו ידיהן ממנו: והן
אינן אוכלין עמו. שמא שלהן
נשחט ראשון ומשכו ידיהן מזה:
ושלהן יצא לבית השריפה.
שמא שלו נשחט ראשון ואין
נמנין על השני: ופטורין מפסח
שני. דממה נפשך בראשון
נמנו, ואכילה לא מעכבת: אמר
להן. אותו היחיד שהלך לבקש
את האבוד, אם אחרתי תמנוני
עמכם ושחטו עלי. והם לא
אמרו לו שחוט עלינו: הוא
אוכל עמהן. ושלו ישרף. כיון
שהמנוהו על שלהן הרי נמשך
מן הראשון וחזר בו משליחותו:
ושלו יצא לבית השריפה.
שמא שלהן נשחט ראשון
ונמשך [משלו, שהרי] עשאן

קרנן פסח, אם שלו - של השליח נשחט ראשון -
הוא אוכל משלו, והם אוכלים עמו משלו
שהרי נמנו על שלו, והשני ישרף שהרי אין לו
בעלים, שהרי אין יכולים למשוך ידיהם מהפסח אחר
שחיטתו, כמבואר לעיל (ח, ג). ואם שלהן נשחט
ראשון - הם אוכלין משלהן שהרי בכך ששחטו
את פסחם - משכו את ידיהם מפסחו, והוא אוכל
משלו שהרי לא נמנה על שלהם¹³⁶. ואם אינו
ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או במקרה
ששחטו שניהן כאחד - הוא - השליח אוכל
משלו שהרי לא נמנה על שלהם, והם - שאר בני
החבורה אינם אוכלים עמו שמא שלהם נשחט
ראשון ומשכו ידיהם מפסחו, ושלהן יצא לבית
השריפה שמא שלו נשחט ראשון ושלחם הוא כפסח
שארין לו בעלים - שנשרף, ופטורין הם מלעשות
פסח שני שהרי ודאי נשחט עליהם פסח, ואכילה
אינה מעכבת.

אמר להן אחד מבני החבורה לפני שיצא לחפש:
אם אתם רואים שאחרתי, צאו ושחטו עלי. הלך
ומצא את הפסח ושחט אותו, והן לקחו בינתים
בהמה אחרת ושחטו אותה, אם הפסח שלהן
נשחט ראשון - הן אוכלין משלהן, והוא

אוכל עמהן שהרי נמנה עמו. ואם הפסח שלו נשחט ראשון - הוא אוכל
משלו שחזר בו ממה שאמר להם שישחטו עליו, ומשך ידיו מן הפסח שלהם לפני
שחיטתו, והן אוכלין משלהן שהרי לא עשאוהו שליחם לשחוט עליהם, וכבר
נסתלקו ממנו. ואם אינו ידוע איזה מהם נשחט ראשון, או ששחטו
שניהם כאחד - הן אוכלין משלהן, והוא אינו אוכל עמהן שמא שלו
נשחט ראשון ומשך ידיו משלהם, ושלו יצא לבית השריפה שמא שלהם נשחט

ביאורים והרחבות

136. בגמרא קידושין (מא, ב) למדין ממשנה זו ששליחות מועילה בשחיטת קדשים. מנלן?
מדברי יהושע בן קרחה, דאמר רבי יהושע בן קרחה: מנין ששלוחו של אדם כמותו? שנאמר
(שמות יב, ו): "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים". וכי כל הקהל כולן שוחטין?!
והלא אינו שוחט אלא אחד? אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו.

ר' עובדיה מברטנורא

שלוחין: ופטור מפסח שני. דממה נפשך בראשון נמנה, ואכילה לא מעכבת: אמר להן. שחטו עלי אם אחרת: ואמרו לו. בקש ושחט עלינו: יאכלו כולם מן הראשון. והוא שלוחם והם שלוחיו: ואם אין ידוע איזה ראשון שניהם ישרפו. ופטורים מפסח שני: אינן חייבין באחריות זה לזה. אין להם טענה זה על זה. אין חוששין איזה ראשון, אלא הוא אוכל משלו, והן אוכלין משלהן: י אלו מושכין להם אחד. מן הפסחים. ואלו מושכין להם אחד: אחד. מבני חבורה זו בא לו אצל בני חבורה זו, ואחד מוז בא לו אצל זו: וכך הם אומרים. לאותו יחיד הבא אצלם: אם שלנו הוא. אותו הפסח שמשכנו אלינו יפה בררנו את שלנו, המשך ידך משלך והמנה עמנו על שלנו: אם שלך הוא פסח זה. הרי אתה עליו וידינו משוכות משלנו ויהא לבני חבורה האחרת ונמנינו על זה שלך. נמצא אם החליפו הרי נמשכו כל החבורה משלהם ונמנו על אותו שבררו. וכך אומרים בני חבורה השניה ליחיד הבא

ראשון, ושלו הוא כפסח שאין לו בעלים, ופטור מלעשות פסח שני כמבואר לעיל.

אמר להן שאם יאחר שישחטו עליו הפסח ואמרו לו שאם ימצא שישחט עבורם - אוכלין פלם מן הפסח שנשחט הראשון. ואם אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון - שניהן יוצאין לבית השרפה ופטורים מפסח שני, כמבואר לעיל.

אם לא אמר להן לשחוט עליו את פסחם, וגם ולא אמרו לו לשחוט עליהם את הפסח האבוד, ובין לבין הוא מצא את הפסח האבוד ושחט אותו, והם קנו ושחטו פסח אחר ושחטו אותו - אינן אחראין זה לזה וכל אחד אוכל משלו¹³⁷.

משנה י

שתי חבורות שנתערבו פסחיהן ואינם יודעים איזה מהם שייך לכל חבורה - אלו מושכין להם אחד מן הפסחים ואלו מושכין להן אחד; אחד מאלו - מבני החבורה בא לו אצל אלו - בני החבורה האחרת, ואחד מאלו בא לו אצל אלו; וכך הם אומרים - כל בני חבורה לאותו אחד שבא אצלם: אם שלנו הוא הפסח הזה, ידוך משוכות משלך ונמנית על שלנו; ואם שלך הוא הפסח הזה, ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך.

אצלם. ועל כרחם צריך אחד מאלו לבא אצל אלו ולמנות עמהן, ולא אמרינן ימשכו אלו משלהן בכל מקום שהוא ואלו משלהן ויחזרו וימנו אלו על אחד ואלו על אחד, משום דאמרינן כברייאת בגמרא דאסור לימשך כל בני החבורה מן הפסח ולהניחו בלא בעלים, ושמא החליפו ורוצים למשך מפסחם ולמנות על אחר, כשאמרו הרי ידינו משוכות משלנו הרי נותר פסח בלא בעלים מיד, וזה אסור. ועכשיו כשאחד מחבורה זו בא אצל האחרת ממה נפשך אין כאן פסח בלא בעלים, אם יפה בררו להם הרי כל בני חבורתו עליו חוץ מן האחד שפירש מהן ומשך ידו, ואם החליפו הרי

ביאורים והרחבות

137. בגמרא (צט, א) למדין, מכאן אמרו חכמים: יפה שתיקה לחכמים, קל וחומר לטפשים, שנאמר: "איוול מחריש חכם יחשב". שהרי במקרה שלא אמרו דבר - הכל מתוקן - כל אחד אוכל את שלו.